

ЕВРОПСКА КОНВЕНЦИЈА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА

ЕВРОПСКА КОНВЕНЦИЈА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА

КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА И ОСНОВНИХ СЛОБОДА

Дио I
ПРАВА И СЛОБОДЕ

Дио II
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Дио III
РАЗНЕ ОДРЕДБЕ

ПРОТОКОЛ
(Први протокол)

ПРОТОКОЛ БРОЈ 4

ПРОТОКОЛ БРОЈ 6

ПРОТОКОЛ БРОЈ 7

ПРОТОКОЛ БРОЈ 12

ПРОТОКОЛ БРОЈ 13

ПРОТОКОЛ БРОЈ 15

ПРОТОКОЛ БРОЈ 16

ЕВРОПСКА КОНВЕНЦИЈА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА

измијењена протоколима бр. 11 и 14

допуњена протоколима бр. 1, 4, 6, 7, 12 и 13

Конвенција је изложена у тексту који је измијењен одредбама **Протокола број 14** (CETS број 194) од дана његовог ступања на снагу 1. јуна 2010. године. Текст Конвенције раније је измијењен у складу с одредбама **Протокола број 3** (ЕТС број 45) који је ступио на снагу 21. септембра 1970. године, **Протокола број 5** (ЕТС број 55) који је ступио на снагу 20. децембра 1971. године и **Протокола број 8** (ЕТС број 118) који је ступио на снагу 1. јануара 1990. године, те садржи и текст **Протокола број 2** (ЕТС број 44) који је, у складу с његовим чланом 5 став 3, постао саставни дио Конвенције од њеног ступања на снагу 21. септембра 1970. године. Све одредбе које су биле измијењене или додате овим протоколима замијењене су **Протоколом број 11** (ЕТС број 155) даном његовог ступања на снагу 1. новембра 1998. године. Од тог датума укинут је **Протокол број 9** (ЕТС број 140), који је ступио на снагу 1. октобра 1994. године, а **Протокол број 10** (ЕТС број 146) је изгубио своју сврху.

Тренутни статус потписа и ратификација Конвенције и њених протокола, као и потпуна листа декларација и резерви су доступни на www.conventions.coe.int.

Вјеродостојне су једино француска и енглеска верзија Конвенције. Овај превод није званични превод Конвенције.¹

Европски суд за људска права

---

¹ Текст Конвенције на енглеском језику преузет је у новембру 2015. године са интернетске странице Европског суда за људска права. Текст превело Језичко одјељење Уставног суда БиХ

КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА И ОСНОВНИХ СЛОБОДА

Рим, 4. новембар 1950. године

ВЛАДЕ ПОТПИСНИЦЕ ОВЕ КОНВЕНЦИЈЕ, као чланице Савјета Европе,

Имајући у виду Универзалну декларацију о људским правима коју је Генерална скупштина Уједињених нација прогласила 10. децембра 1948. године;

Имајући у виду да ова декларација има циљ да обезбједи опште и дјелотворно признање и поштовање права прокламованих у њој;

Имајући у виду да је циљ Савјета Европе постизање већег јединства између његових чланица, те да је очување и даљње остваривање основних људских права и слобода један од начина за постизање тог циља;

Потврђујући изнова своју дубоку вјеру у оне основне слободе које су основ правде и мира у свијету те које се најбоље одржавају стварном политичком демократијом, с једне стране, и заједничким разумијевањем и поштовањем људских права од којих оне зависе, с друге стране;

Одлучне да, као владе европских земаља које су сличних погледа и имају заједничко наслеђе политичких традиција, идеала, слободе и владавине права, предузму прве кораке за колективно извршавање одређених права наведених у Универзалној декларацији,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Обавеза поштовања људских права

Високе стране уговорнице обезбјеђују свакоме у својој надлежности права и слободе одређене у Дијелу I ове конвенције.

Дио I

ПРАВА И СЛОБОДЕ

Члан 2

Право на живот

1. Право на живот сваког лица заштићено је законом. Нико не смије бити намјерно лишен живота, осим приликом извршења пресуде суда којом је осуђен за кривично дјело за које је законом предвиђена ова казна.
2. Лишавање живота се не сматра супротним овом члану ако проистекне из употребе силе која је апсолутно нужна:

- а) у одбрани било којег лица од незаконитог насиља;
- б) да би се извршило законито хапшење или спријечило бјекство законито притвореног лица;
- ц) приликом предузимања законитих радњи у сврху сузбијања нереда или побуне.

Члан 3 **Забрана мучења**

Нико не смије бити подвргнут мучењу, или нечовјечном или понижавајућем поступању или кажњавању.

Члан 4 **Забрана ропства и принудног рада**

- 1. Нико се не смије држати у ропству или ропском положају.
- 2. Ни од кога се не смије захтијевати да обавља принудни или обавезни рад.
- 3. У сврху овог члана израз „принудни или обавезни рад” не обухвата:
  - а) било који рад који се захтијева за вријеме уобичајеног трајања притвора одређеног у складу с одредбама члана 5 ове конвенције или током условног отпуста из таквог притвора;
  - б) било коју службу војне природе, или у земљама у којима се признаје приговор савјести, службу која се захтијева умјесто обавезне војне службе;
  - ц) било коју службу која се захтијева у случају кризе или несреће која пријети опстанку или добробити заједнице;
  - д) било који рад или службу који чине дио уобичајених грађанских обавеза.

Члан 5 **Право на слободу и безбједност**

- 1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у сљедећим случајевима и у складу са поступком прописаним законом:
  - а) у случају законитог притвора на основу пресуде надлежног суда;
  - б) у случају законитог хапшења или притварања због непоштовања законитог судског налога или ради обезбјеђења испуњења било које обавезе прописане законом;
  - ц) у случају законитог хапшења или притварања лица у сврху његовог довођења пред надлежну закониту власт због разумне сумње да је починило кривично дјело, или када се то разумно сматра потребним како би се спријечило почињење кривичног дјела или бјекство након почињења кривичног дјела;
  - д) у случају притварања малољетног лица на основу законитог налога у сврху васпитног надзора или законитог притварања у сврху његовог довођења пред надлежну закониту власт;

- е) у случају законитог притварања лица да би се спријечило ширење заразних болести, као и законитог притварања душевно поремећених лица, алкохоличара или овисника о дрогама или скитница;
  - ф) у случају законитог хапшења или притварања лица да би се спријечио његов неовлашћени улазак у земљу, или лица против кога се предузима радња у циљу депортације или екстрадиције.
2. Свако ко је ухапшен обавјештава се без одлагања и на језику који разумије о разлозима свог хапшења и о свакој оптужби против њега.
  3. Свако ко је ухапшен или притворен у складу с одредбама из става 1 тачка ц) овог члана изводи се без одлагања пред судију или друго службено лице овлашћено законом да врши судску власт, те има право да му се суди у разумном року или да буде пуштен на слободу до суђења. Пуштање на слободу може бити условљено јемствима да ће се лице појавити на суђењу.
  4. Свако ко је лишен слободе хапшењем или притварањем има право да покрене поступак у коме ће суд брзо одлучити о законитости његовог притварања и наложити пуштање на слободу ако је притварање било незаконито.
  5. Свако ко је био жртва хапшења или притварања у супротности с одредбама овог члана има извршно право на одштету.

Члан 6

Право на правично суђење

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. Пресуда се изриче јавно, али се штампа и јавност могу да искључе из цијелог или дијела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбједности у демократском друштву, када то захтијевају интереси малољетника или заштита приватног живота странака, или у мјери која је, по мишљењу суда, строго потребна у посебним околностима када би јавност могла да нашкоди интересима правде.
2. Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним све док се не докаже кривим у складу са законом.
3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:
  - а) да без одлагања, подробно и на језику који разумије буде обавијештен о природи и разлозима оптужбе против њега;
  - б) да има довољно времена и могућности за припремање своје одбране;
  - ц) да се брани лично или посредством браниоца по сопственом избору или да, ако нема довољно средстава да плати правну помоћ, бесплатно добије браниоца када то захтијевају интереси правде;
  - д) да испитује свједоке против себе или да се они испитају, те да се обезбиједи присуство и испитивање свједока у његову корист под истим условима који важе за свједоке који свједоче против њега;

- е) да добије бесплатну помоћ тумача ако не разумије или не говори језик који се употребљава на суду.

Члан 7

Кажњавање само на основу закона

1. Нико се не смије сматрати кривим за кривично дјело извршено чињењем или нечињењем које, у вријеме када је почињено, није представљало кривично дјело по унутрашњем или међународном праву. Исто тако, не смије се изрећи строжија казна од оне која је била примјењива у вријеме када је кривично дјело почињено.
2. Овај члан не утиче на исход суђења и кажњавање било ког лица за чињење или нечињење које се у вријеме почињења сматрало кривичним дјелом према општим правним принципима која признају цивилизовани народи.

Члан 8

Право на поштовање приватног и породичног живота

1. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.
2. Јавне власти се не смију мијешати у остваривање овог права осим ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересима националне безбједности, јавне безбједности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, ради заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.

Члан 9

Слобода мишљења, савјести и вјероисповијести

1. Свако има право на слободу мишљења, савјести и вјероисповијести; ово право укључује слободу промјене вјере или увјерења и слободу сваког да, било сâм или заједно с другима, јавно или приватно, испољава вјеру или убјеђење молитвом, подучавањем, редовним обављањем и обредом.
2. Слобода испољавања вјере или убјеђења подвргава се само оним ограничењима која су прописана законом и која су неопходна у демократском друштву у интересу јавне безбједности, ради заштите јавног реда, здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.

Члан 10

Слобода изражавања

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.
2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама про-

писаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

Члан 11

Слобода окупљања и удруживања

1. Свако има право на слободу мирног окупљања и слободу удруживања с другима, укључујући и право да оснива синдикат и приступи му ради заштите својих интереса.
2. За остваривање ових права не смију се постављати никаква ограничења, осим оних која су прописана законом и која су неопходна у демократском друштву у интересу националне безбједности или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других. Овим чланом не спречава се законито ограничавање остваривања ових права припадницима оружаних снага, полиције или државне управе.

Члан 12

Право на склапање брака

Мушкарци и жене у доби за склапање брака имају право да ступају у брак и да заснивају породицу у складу с домаћим законима који уређују остваривање овог права.

Члан 13

Право на дјелотворан правни лијек

Свако коме су повријеђена права и слободе који су предвиђени у овој конвенцији има право на дјелотворан правни лијек пред домаћим властима, без обзира на то да ли су повреду учинила лица која су поступала у службеном својству.

Члан 14

Забрана дискриминације

Уживање права и слобода предвиђених у овој конвенцији обезбјеђује се без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност с националном мањином, имовина, рођење или други статус.

Члан 15

Одступање у вријеме ванредног стања

1. У вријеме рата или другог ванредног стања које пријети опстанку нације свака висока страна уговорница може да предузме мјере којима одступа од својих обавеза према овој конвенцији, и то у мјери коју строго изискује неодложност такве ситуације, под условом да те мјере не буду у нескладу с њеним другим обавезама према међународном праву.

2. Претходна одредба не допушта одступања од члана 2, осим када се ради о случајевима смрти проузрокованим законитим ратним поступцима, нити од чланова 3, 4 став 1 и члана 7.

3. Свака висока страна уговорница која користи своје право да одступи од обавеза обавјештава у потпуности генералног секретара Савјета Европе о мјерама које предузима и о разлозима због којих то чини. Она, такође, обавјештава генералног секретара Савјета Европе када такве мјере престану да дјелују и када одредбе конвенције поново почну да се извршавају у потпуности.

Члан 16

Ограничења политичке активности странаца

Ниједна одредба чланова 10, 11 и 14 не смије се посматрати тако да спречава високе стране уговорнице да ограничавају политичку дјелатност странаца.

Члан 17

Забрана злоупотребе права

Ништа у овој конвенцији не може се тумачити тако да подразумијева право било које државе, групе или лица да се упусте у било коју дјелатност или изврше неки чин усмјерен на поништавање било ког од наведених права и слобода, или на њихово ограничавање у мјери већој од оне која је предвиђена Конвенцијом.

Члан 18

Границе коришћења ограничења права

Ограничења наведених права и слобода која су дозвољена овом конвенцијом не смију се примјењивати у било које друге сврхе осим оних ради којих су прописана.

Дио II

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Члан 19

Оснивање Суда

Да би се обезбиједило поштовање обавеза из Конвенције и њених протокола које су прихватиле високе стране уговорнице, оснива се Европски суд за људска права (у даљњем тексту: Суд). Суд ради као стални орган.

Члан 20

Број судија

Суд се састоји од оноликог броја судија колико је високих страна уговорница.

Члан 21

Услови за службу

1. Судије морају имати високи морални углед и морају или посједовати квалификације потребне за именовање на високу судску службу, или бити признати правни стручњаци.
2. Судије дјелују у Суду у личном својству.
3. Током свог мандата судије се не смију бавити пословима који су неспојиви с њиховом независношћу, непристрасношћу или захтјевима пуног радног времена њихове службе; сва питања која произилазе из примјене овог става рјешава Суд.

Члан 22

Избор судија

За сваку страну уговорницу судију бира Парламентарна скупштина већином гласова са листе од три кандидата које предложи одређена висока страна уговорница.

Члан 23

Мандат и разрјешење

1. Судије се бирају на период од девет година. Оне се не могу поново изабрати.
3. Судије остају на дужности док не буду замијењене. Међутим, они настављају да раде на предметима које су већ узели у разматрање.
4. Судија се не може разријешити функције осим ако друге судије не одлуче двотрећинском већином да он више не испуњава потребне услове.

Члан 24

Секретаријат и извјестиоци

1. Суд има Секретаријат чије се функције и организација утврђују Правилником Суда.
2. Када суди судија појединац, Суду помажу извјестиоци који дјелују према овлашћењу председника Суда. Они чине дио Секретаријата Суда.

Члан 25

Пленарна сједница Суда

На пленарној сједници Суд:

- а) бира председника и једног или два потпредседника Суда на период од три године; они могу поново бити изабрани;
- б) формира вијећа на одређени временски период;
- ц) бира председнике вијећа Суда; они могу бити поново изабрани;
- д) усваја правилник Суда;
- е) бира секретара Суда и једног или више његових замјеника;
- ф) подноси било који захтјев у складу са чланом 26 став 2.

Члан 26

Судија појединац, одбори, вијећа и Велико вијеће

1. У разматрању предмета који су му поднесени Суд суди као судија појединац, у одборима од тројице судија, у вијећима од седам судија и Великом вијећу од седамнаест судија. Вијећа Суда оснивају одборе на одређени временски период.
2. На захтјев пленарне сједнице Суда, Комитет министара може, једногласном одлуком и на одређени временски период, да смањи број судија у вијећу на пет.
3. Када суди као судија појединац, судија не смије да разматра било коју представку поднесену против високе стране уговорнице у име које је тај судија изабран.
4. У састав вијећа и Великог вијећа по службеној дужности улази судија изабран у име одређене високе стране уговорнице. Ако таквог судије нема или није у могућности да учествује у раду, у својству судије у раду вијећа и Великог вијећа учествује лице које изабере предсједник Суда са листе коју унапријед подноси та страна.
5. У састав Великог вијећа улазе и предсједник и потпредсједници Суда, предсједници вијећа и друге судије изабране у складу са Правилником Суда. Када се предмет изнесе пред Велико вијеће на основу члана 43, ниједан судија из вијећа које је донијело пресуду не смије учествовати у раду Великог вијећа с изузетком предсједника Вијећа и судије који је изабран у име одређене високе стране уговорнице.

Члан 27

Надлежност судије појединца

1. Судија појединац може да прогласи недопустивом или да скине с листе предмета Суда представку поднесену на основу члана 34 у случају када се таква одлука може донијети без даљњег испитивања.
2. Ова одлука је коначна.
3. Ако судија појединац не прогласи представку недопустивом или је не скине с листе предмета Суда, прослиједиће је неком од одбора или вијећа на даљњи поступак.

Члан 28

Надлежност одбора

1. У односу на представку поднесену у складу с чланом 34, одбор може једногласном одлуком:
  - а) да је прогласи недопустивом или да је скине с листе предмета у случају када се таква одлука може донијети без даљњег испитивања, или
  - б) да је прогласи допустивом и истовремено донесе пресуду о меритуму ако је основно питање у предмету које се тиче тумачења или примјене Конвенције или њених протокола већ било предмет разматрања устаљене праксе Суда.
2. Одлуке и пресуде из става 1 су коначне.
3. Ако судија изабран у име одређене високе стране уговорнице није члан одбора, одбор може у било којој фази поступка да позове тог судију да заузме мјесто једног од

чланова тог одбора, узимајући у обзир све релевантне факторе, укључујући и то да ли је та страна оспорила примјену процедуре предвиђене ставом 1 тачка б).

Члан 29

Одлуке вијећа о допустивости и меритуму

1. Ако није донесена одлука на основу чланова 27 и 28, нити је изречена пресуда на основу члана 28, вијеће одлучује о допустивости и меритуму појединачних представки поднесених на основу члана 34. Одлука о допустивости може се донијети засебно.
2. Вијеће одлучује и о допустивости и меритуму међудржавних представки поднесених на основу члана 33. Одлука о допустивости доноси се засебно осим када Суд, у изузетним случајевима, одлучи друкчије.

Члан 30

Уступање надлежности Великом вијећу

У случају када предмет који се разматра пред вијећем покрене озбиљно питање које утиче на тумачење Конвенције или њених протокола, или у случају када рјешење питања пред вијећем може да доведе до резултата који није у сагласности с претходно донесеном пресудом Суда, вијеће може, све док не донесе пресуду, да уступи надлежност Великом вијећу, изузев када се томе противи једна од странака у спору.

Члан 31

Овлашћења Великог вијећа

Велико вијеће:

- а) одлучује о представкама поднесеним на основу члана 33 или члана 34, када му вијеће уступи надлежност на основу члана 30, или када му је предмет упућен на основу члана 43;
- б) одлучује о питањима која Суду упућује Комитет министара у складу с чланом 46 став 4 и
- ц) разматра захтјеве за савјетодавна мишљења који су поднесени на основу члана 47.

Члан 32

Надлежност Суда

1. Надлежност Суда се протеже на сва питања која се тичу тумачења и примјене Конвенције и њених протокола, а која су му упућена како то предвиђају чланови 33, 34, 46 и 47.
2. Суд одлучује у случају спора о томе да ли Суд има надлежност.

Члан 33

Међудржавни спорови

Свака висока страна уговорница може упутити Суду било коју наводну повреду одредби Конвенције и њених протокола коју је учинила друга висока страна уговорница.

Члан 34

Појединачне представке

Суд може да прима представке од било којег лица, невладине организације или групе лица која тврде да су жртве повреде права установљених Конвенцијом или њеним протоколима коју је учинила једна од високих страна уговорница. Високе стране уговорнице обавезују се да ни на који начин не ометају дјелотворно остваривање овог права.

Члан 35

Услови допуствости

1. Суд може узети предмет у разматрање тек када се исцрпе сви домаћи правни лијекви, према општепризнатим правилима међународног права, и у року од шест мјесеци од дана када је донесена коначна одлука.
2. Суд не поступа по било којој представци поднијетој на основу члана 34 која је
  - а) анонимна, или
  - б) у суштини истовјетна с питањем које је Суд већ разматрао, или које је већ поднесено другој међународној инстанци ради истраге или рјешавања, а не садржи нове релевантне информације.
3. Суд проглашава недопустивом сваку појединачну представку поднесену на основу члана 34 ако:
  - а) сматра да је представка неспојива с одредбама Конвенције или њених протокола, очигледно неоснована, или представља злоупотребу права на подношење појединачне представке, или
  - б) сматра да подносилац представке није значајније оштећен, осим ако поштовање људских права одређених Конвенцијом и њеним протоколима не захтијева испитивање меритума представке, и под условом да се предмет не може одбацити по овом основу, а да га домаћи суд није претходно размотрио с дужном пажњом.
4. Суд одбацује сваку представку коју сматра недопустивом на основу овог члана. Он то може учинити у било којој фази поступка.

Члан 36

Интервенција трећих лица

1. Висока страна уговорница чији је држављанин подносилац представке има право да поднесе писане коментаре и да учествује у свим предметима пред вијећем или Великим вијећем.
2. Предсједник Суда може, у интересу правилног спровођења правде, позвати сваку високу страну уговорницу која није страна у поступку или свако заинтересовано лице које није подносилац представке да поднесу писане коментаре или да учествују у расправи.
3. Комесар за људска права Савјета Европе може поднијети писане коментаре и учествовати у расправи у свим предметима пред вијећем или Великим вијећем.

Члан 37

Брисање представки

1. Суд може у било којој фази поступка да одлучи да избрише представку са листе предмета у случају када околности наводе на закључак:

- а) да подносилац представке не намјерава да се даље држи своје представке, или
- б) да је ствар разријешена, или
- ц) да из било којег другог разлога који Суд утврди није више оправдано наставити испитивање представке.

Међутим, Суд наставља да испитује представку ако то изискује поштовање људских права одређених Конвенцијом и њеним протоколима.

2. Суд може одлучити да представку врати на своју листу предмета ако сматра да околности оправдавају такав ток поступања.

Члан 38

Испитивање предмета

Суд разматра предмет заједно с представницима странака и, ако је то потребно, покреће истрагу за чије му дјелотворно спровођење заинтересоване високе стране уговорнице обезбјеђују сва неопходна средства.

Члан 39

Пријатељска поравнања

1. У било којој фази поступка Суд се може ставити на располагање заинтересованим странама с циљем обезбјеђења пријатељског поравнања ствари заснованог на поштовању људских права одређених Конвенцијом и њеним протоколима.

2. Поступак који се води на основу става 1 повјерљиве је природе.

3. Ако се постигне пријатељско поравнање, Суд скида предмет са своје листе одлуком која је ограничена на кратак опис чињеница и постигнутог рјешења.

4. Одлука се доставља Комитету министара који надгледа извршење услова пријатељског поравнања предвиђених одлуком.

Члан 40

Јавност расправа и приступ документима

1. Расправе су јавне, осим када Суд у изузетним околностима одлучи друкчије.

2. Списи депоновани код секретара доступни су јавности, осим када предсједник Суда одлучи друкчије.

Члан 41

Правично задовољење

Ако Суд утврди да је дошло до повреде Конвенције или њених протокола, а унутрашње право одређене високе стране уговорнице омогућава само дјелимичну одштету, ако је то потребно, Суд пружа правично задовољење оштећеној страни.

Члан 42

Пресуде вијећа

Пресуде вијећа постају коначне у складу с одредбама члана 44 став 2.

Члан 43

Упућивање Великом вијећу

1. У року од три мјесеца од пресуде вијећа свака странка може, у изузетним случајевима, да захтијева да се предмет упути Великом вијећу.
2. Колегијум од пет судија Великог вијећа прихвата захтјев ако предмет покреће неко озбиљно питање које утиче на тумачење или примјену Конвенције или њених протокола, или какво друго озбиљно питање од општег значаја.
3. Ако колегијум прихвати захтјев, Велико вијеће одлучује о предмету пресудом.

Члан 44

Коначне пресуде

1. Пресуда Великог вијећа је коначна.
2. Пресуда вијећа постаје коначна:
  - а) када странке изјаве да неће захтијевати да се предмет изнесе пред Велико вијеће, или
  - б) три мјесеца после доношења пресуде, ако се не затражи да се предмет упути Великом вијећу, или
  - ц) када колегијум Великог вијећа одбаца захтјев за упућивање на основу члана 43.
3. Коначна пресуда се објављује.

Члан 45

Образложења пресуда и одлука

1. Пресуде, као и одлуке којима се представке проглашавају допустивим или недопустивим морају бити образложене.
2. Ако пресуда не представља, у цијелости или дјелимично, једногласно мишљење судија, сваки судија има право да изнесе издвојено мишљење.

Члан 46

Обавезност и извршење пресуда

1. Високе стране уговорнице се обавезују да ће поштовати коначну пресуду Суда у сваком предмету у коме су странке.
2. Коначна пресуда Суда се доставља Комитету министара који надгледа њено извршење.
3. Ако Комитет министара сматра да праћење извршења коначне пресуде отежава неки проблем у вези са тумачењем пресуде, ствар може упутити Суду ради доношења одлуке о питању тумачења. За одлуку о упућивању Суду потребна је двотрећинска већина гласова представника који имају право да буду чланови Комитета.
4. Ако Комитет министара сматра да нека висока страна уговорница одбија да испоштује коначну пресуду у предмету у којем је странка, он може, након што званично обавијести ту високу страну уговорницу, а на основу одлуке усвојене двотрећинском већином гласова представника који имају право да буду чланови Комитета, да упути Суду питање да ли је та висока страна уговорница пропустила да испуни своју обавезу из става 1.
5. Ако утврди повреду става 1, Суд упућује предмет Комитету министара ради разматрања мјера које треба предузети. Ако Суд не утврди повреду става 1, упућује предмет Комитету министара који закључује испитивање предмета.

Члан 47

Савјетодавна мишљења

1. На захтјев Комитета министара Суд може да даје савјетодавна мишљења о правним питањима која се тичу тумачења Конвенције и њених протокола.
2. Таква мишљења се не смију бавити било којим питањем које се односи на садржину или опсег права или слобода одређених Дијелом I Конвенције и њеним протоколима, као ни било којим другим питањем које би Суд или Комитет министара могли да разматрају као резултат поступака који се могу покренути у складу са Конвенцијом.
3. За одлуке Комитета министара да захтијева савјетодавно мишљење Суда потребна је већина гласова представника који имају право да буду чланови Комитета.

Члан 48

Савјетодавна надлежност Суда

Суд одлучује да ли захтјев за давање савјетодавног мишљења који поднесе Комитет министара спада у његову надлежност одређену чланом 47.

Члан 49

Образложење савјетодавних мишљења

1. Савјетодавна мишљења Суда морају бити образложена.
2. Ако савјетодавно мишљење, у цијелости или дјелимично, не представља једногласно мишљење судија, сваки судија има право да изнесе издвојено мишљење.

3. Савјетодавна мишљења Суда достављају се Комитету министара.

Члан 50

Трошкови Суда

Трошкове Суда сноси Савјет Европе.

Члан 51

Привилегије и имунитети судија

Током вршења својих функција судије уживају привилегије и имунитете предвиђене чланом 40 Статута Савјета Европе и споразумима донесеним на основу њега.

Дио III

РАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 52

Упити генералног секретара

По пријему захтјева од генералног секретара Савјета Европе свака висока страна уговорница пружа објашњење о начину на који њено унутрашње право обезбјеђује дјелотворну примјену било које одредбе Конвенције.

Члан 53

Обезбјеђење постојећих људских права

Ништа у овој конвенцији не тумачи се тако да ограничава или дерогира било које људско право и основне слободе који су обезбијеђени по законима било које високе стране уговорнице или по било којем другом споразуму чија је страна уговорница.

Члан 54

Овлашћења Комитета министара

Ништа у овој конвенцији не иде на штету овлашћења која су дата Комитету министара Статутом Савјета Европе.

Члан 55

Искључење других средстава рјешавања спорова

Изузев на основу посебног споразума, високе стране уговорнице сагласне су да се неће користити уговорима, конвенцијама или декларацијама које су на снази између њих у сврху покретања, путем поднеска, спора који произилази из тумачења или примјене ове конвенције за рјешавање другим средствима, осим оним предвиђеним овом конвенцијом.

Члан 56

Територијална примјена

1. Приликом ратификације, или било када после тога, свака држава може изјавити, путем обавјештења упућеног генералном секретару Савјета Европе, да се у зависности од става 4 овог члана ова конвенција примјењује на све или на било коју од територија за чије је међународне односе одговорна.
2. Конвенција се примјењује на територији или територије означене у обавјештењу почев од тридесетог дана када генерални секретар Савјета Европе прими ово обавјештење.
3. Одредбе ове конвенције се примјењују на тим територијама водећи рачуна о локалним потребама.
4. Свака држава која је дала изјаву у складу са ставом 1 овог члана може било када после тога да изјави да прихвата за једну или више територија на које се изјава односи надлежност Суда да прима представке од појединаца, невладиних организација или група појединаца, према члану 34 Конвенције.

Члан 57

Резерве

1. Приликом потписивања ове конвенције, или приликом депоновања инструмента ратификације, свака држава може ставити резерву на било коју конкретну одредбу Конвенције у обиму у коме било који закон који је тада на снази на њеној територији није у сагласности са том одредбом. Резерве општег карактера нису дозвољене на основу овог члана.
2. Свака резерва стављена на основу овог члана садржи кратку изјаву о закону о коме је ријеч.

Члан 58

Отказивање

1. Висока страна уговорница може да откаже ову конвенцију тек по истеку пет година од дана када је постала страна уговорница и то путем обавјештења са отказним роком од шест мјесеци које се доставља генералном секретару Савјета Европе, који о томе обавјештава друге високе стране уговорнице.
2. Отказ не може имати посљедицу да се одређена висока страна уговорница ослободи својих обавеза према овој конвенцији у погледу било које радње учињене до дана када је отказ почео да дејствује, а која би могла да представља кршење тих обавеза.
3. Под овим истим условима свака висока страна уговорница која престане да буде чланица Савјета Европе престаје да буде и уговорница ове конвенције.
4. У складу с одредбама претходних ставова, Конвенција се може отказати у односу на било коју територију за коју је изјављено да се примјењује на основу услова из члана 56.

Члан 59

Потпис и ратификација

1. Ова конвенција је отворена за потпис чланицама Савјета Европе. Она се ратификује. Ратификације се депонују код генералног секретара Савјета Европе.
2. Европска унија може да приступи овој конвенцији.
3. Ова конвенција ступа на снагу по депоновању десет инструмената ратификације.
4. У погледу сваког потписника који је буде ратификовао након тога, Конвенција ступа на снагу на дан када он депонује свој инструмент ратификације.
5. Генерални секретар Савјета Европе обавјештава све чланице Савјета Европе о ступању на снагу ове конвенције, о именима високих страна уговорница које су је ратификовале и о свим накнадно депонованим инструментима ратификације.

Сачињено у Риму, 4. новембра 1950. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се одлаже у архив Савјета Европе. Генерални секретар доставља овјерене преписе свакој потписници.

ПРОТОКОЛ
уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода
(Први протокол)

Париз, 20. март 1952. године

Владе потписнице, као чланице Савјета Европе,

Ријешене да предузму кораке ради обезбјеђења колективног извршавања одређених права и слобода поред оних већ укључених у Дијелу I Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. године (у даљњем тексту: Конвенција),

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1
Заштита имовине

Свако физичко или правно лице има право на мирно уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примјењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересом, или да би обезбиједила плаћање пореза или других доприноса или казни.

Члан 2
Право на образовање

Никоме се не смије ускратити право на образовање. У вршењу свих својих функција које преузима у односу на образовање и наставу држава поштује право родитеља да обезбиједи образовање и наставу који су у складу с њиховим сопственим вјерским и филозофским увјерењима.

Члан 3
Право на слободне изборе

Високе стране уговорнице се обавезују да у разумним временским размацима одржавају слободне изборе тајним гласањем под условима који обезбјеђују слободно изражавање мишљења народа при избору законодавних органа.

Члан 4
Територијална примјена

Свака висока страна уговорница може приликом потписивања или ратификације, или било када после тога, да достави генералном секретару Савјета Европе изјаву о

томе у ком обиму прихвата да се одредбе овог протокола примјењују на територијама за чије је међународне односе одговорна, а које је навела у изјави.

Свака висока страна уговорница која је доставила изјаву у смислу претходног става може с времена на вријеме да достави додатну изјаву којом мијења услове из раније изјаве, или укида примјену одредби овог протокола у односу на било коју територију.

Изјава дата у складу са овим чланом сматра се као да је дата у складу са ставом 1 члана 56 Конвенције.

Члан 5

Однос према Конвенцији

У погледу високих страна уговорница одредбе чланова 1, 2, 3 и 4 овог протокола сматрају се додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 6

Потпис и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис чланицама Савјета Европе које су потписнице Конвенције; он се ратификује истовремено или након ратификације Конвенције. Он ступа на снагу након депоновања десет инструмената ратификације. У погледу сваке потписнице која га буде ратификовала накнадно, Протокол ступа на снагу на дан када она депонује свој инструмент ратификације.

Инструменти ратификације се депонују код генералног секретара Савјета Европе, који ће све чланице обавијестити о именима оних чланица које су извршиле ратификацију.

Сачињено у Паризу, 20. марта 1952. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се одлаже у архив Савјета Европе. Генерални секретар доставља овјерене преписе влади сваке државе потписнице.

ПРОТОКОЛ БРОЈ 4

уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода којим се обезбјеђују одређена права и слободе који нису већ укључени у Конвенцију и њен Први протокол

Стразбур, 16. септембар 1963. године

Владе потписнице, као чланице Савјета Европе,

Ријешене да предузму кораке ради обезбјеђења колективног извршавања одређених права и слобода поред оних већ укључених у Дијелу I Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. године (у даљњем тексту: Конвенција), те члановима 1 до 3 Првог протокола уз Конвенцију, потписаног у Паризу 20. марта 1952. године,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Забрана дужничког затвора

Нико се не смије лишити слободе само на основу неспособности да испуни уговорну обавезу.

Члан 2

Слобода кретања

1. Свако ко се законито налази на територији једне државе има на тој територији право на слободу кретања и слободу избора боравишта.
2. Свако је слободан да напусти било коју земљу, укључујући и сопствену.
3. Никаква ограничења не могу се поставити у односу на остваривање ових права осим оних која су у складу са законом и која су неопходна у демократском друштву у интересу државне или јавне безбједности, ради очувања јавног поретка, ради спречавања криминала, ради заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.
4. Права из става 1 могу се у одређеним областима, такође, подвргнути ограничењима која су уведена у складу са законом и оправдана јавним интересом у демократском друштву.

Члан 3

Забрана протјеривања сопствених држављана

1. Нико не смије бити протјеран, било појединачном или колективном мјером, с територије државе чији је држављанин.
2. Нико не смије бити лишен права да уђе на територију државе чији је држављанин.

Члан 4

Забрана колективног протјеривања странаца

Забрањено је колективно протјеривање странаца.

Члан 5

Територијална примјена

1. Свака висока страна уговорница може, приликом потписивања или ратификације, или било када после тога, доставити генералном секретару Савјета Европе изјаву у којој наводи у ком обиму прихвата да се одредбе овог протокола примјењују на територијама за чије је међународне односе одговорна, а које је навела у изјави.
2. Свака висока страна уговорница која је доставила изјаву у смислу претходног става може с времена на вријеме да достави додатну изјаву којом мијења услове из раније изјаве, или укида примјену одредби овог протокола у односу на било коју територију.
3. Изјава дата у складу с овим чланом сматра се као да је дата у складу са ставом 1 члана 56 Конвенције.
4. Територија било које државе на коју се примјењује овај протокол на основу ратификације или прихватања те државе, и свака територија на коју се овај протокол примјењује на основу изјаве те државе дате на основу овог члана сматрају се одвојеним територијама у сврху упућивања на територију државе у члановима 2 и 3.
5. Свака држава која је дала изјаву у складу са ставом 1 или 2 овог члана може била када након тога изјавити да прихвата за једну или више територија на које се изјава односи надлежност Суда да прима представке појединаца, невладиних организација или група појединаца како предвиђа члан 34 Конвенције, у вези са свим члановима или било којим чланом од 1 до 4 овог протокола.

Члан 6

Однос према Конвенцији

У погледу високих страна уговорница, одредбе чланова од 1 до 5 овог протокола сматрају се додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 7

Потпис и ратификација

1. Овај протокол је отворен за потпис чланицама Савјета Европе које су потписнице Конвенције; он се ратификује истовремено или након ратификације Конвенције. Он ступа на снагу након депоновања пет инструмената ратификације. У погледу сваке потписнице која га буде ратификовала накнадно, Протокол ступа на снагу на дан када она депонује свој инструмент ратификације.
2. Инструменти ратификације се депонују код генералног секретара Савјета Европе, који ће све чланице обавијестити о именима оних чланица које су извршиле ратификацију.

Као потврда томе су доље потписана и с тим циљем прописно овлашћена лица и потписала овај Протокол.

Сачињено у Стразбуру, 16. марта 1963. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако мјеродавна, у једном примјерку који се одлаже у архив Савјета Европе. Генерални секретар доставља овјерене преписе свакој држави потписници.

ПРОТОКОЛ БРОЈ 6

уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода о укидању смртне казне

Стразбур, 28. април 1983. године

Државе чланице Савјета Европе, потписнице овог протокола уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, потписану у Риму 4. новембра 1950. године (у даљњем тексту: Конвенција),

Сматрајући да промјене до којих је дошло у неколико држава чланица Савјета Европе изражавају општу тенденцију ка укидању смртне казне,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Укидање смртне казне

Смртна казна се укида. Нико се не смије осудити на такву казну или погубити.

Члан 2

Смртна казна у вријеме рата

Држава може у свом законодавству да предвиди смртну казну за дјела почињена у вријеме рата или непосредне ратне опасности; таква казна примјењује се само у случајевима предвиђеним законом и у складу с његовим одредбама. Држава саопштава генералном секретару Савјета Европе релевантне одредбе тог закона.

Члан 3

Забрана дерогације

Одредбе овог протокола не смију се дерогирати на основу члана 15 Конвенције.

Члан 4

Забрана резерви

На одредбе овог протокола не могу се стављати резерве на основу члана 57 Конвенције.

Члан 5

Територијална примјена

1. Свака држава може приликом потписивања или када депонује инструмент ратификације, прихватања или одобрења, да одреди територију или територије на које се овај протокол примјењује.

2. Свака држава може, било када након тога, путем изјаве упућене генералном секретару Савјета Европе, да прошири примјену овог Протокола на било коју другу територију означену у изјави. У погледу такве територије Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана када генерални секретар прими такву изјаву.

3. Свака изјава учињена на основу претходна два става може у погледу било које територије означене у тој изјави да се повуче путем обавјештења упућеног генералном секретару. Повлачење изјаве има дејство од првог дана у мјесецу од дана када је генерални секретар примио такво обавјештење.

Члан 6

Однос према Конвенцији

У погледу високих страна уговорница одредбе чланова од 1 до 5 овог протокола сматрају се додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 7

Потпис и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе које су потписнице Конвенције. Он се ратификује, прихвата или одобрава. Држава чланица Савјета Европе не може да ратификује, прихвати или одобри овај протокол ако није истовремено или претходно ратификовала Конвенцију. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења се депонују код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 8

Ступање на снагу

1. Овај протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана када је пет држава чланица Савјета Европе изразило свој пристанак да их овај протокол обавезује у складу са одредбама члана 7.

2. У погледу било које државе чланице која накнадно изрази свој пристанак да је овај протокол обавезује, Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана када је депонован инструмент ратификације, прихватања или одобрења.

Члан 9

Функције депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета о:

- а) сваком потпису,
- б) депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања или одобрења,
- ц) сваком датуму ступања на снагу овог Протокола у складу са члановима 5 и 8,
- д) свакој другој радњи, обавјештењу или саопштењу у вези с овим Протоколом.

Као потврда томе су доље потписана и с тим циљем прописно овлашћена лица и потписала овај протокол.

Сачињено у Стразбуру, 28. априла 1983. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се одлаже у архив Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставља овјерене преписе свакој држави чланици Савјета Европе.

ПРОТОКОЛ БРОЈ 7

Уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода

Стразбур, 22. новембар 1984. године

Државе чланице Савјета Европе, потписнице овог протокола,

Ријешене да предузму даље кораке ради обезбјеђења колективног извршавања одређених права и слобода путем Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. године (у даљњем тексту: Конвенција),

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Процедуралне заштитне мјере при протјеривању странаца

1. Странац који законито борави на територији државе не смије се из ње протјерати, осим на основу одлуке донесене у складу са законом, и допуштено му је:
  - а) да изнесе разлоге којима оспорава протјеривање;
  - б) да се његов случај преиспита и
  - ц) да у те сврхе буде заступан пред надлежном власти или лицем или лицима која та власт одреди.
2. Странац се може протјерати и прије него што оствари своја права из става 1 тачка а), б) и ц) овог члана, ако је протјеривање неопходно у интересу јавног реда, или ако се заснива на разлозима државне безбједности.

Члан 2

Право на жалбу у кривичним стварима

1. Свако кога суд осуди за кривично дјело има право да његову осуђујућу пресуду или казну преиспита виши суд. Остваривање овог права, укључујући и основе за његово остваривање, уређује се законом.
2. Ово право може бити подложно изузецима када је ријеч о дјелима мањег значаја, која су прописана законом, или у случајевима када је одређеном лицу у првом степену судио највиши суд, или је оно било осуђено након изјављене жалбе против ослобађајуће пресуде.

Члан 3

Накнада због погрешне осуђујуће пресуде

Када је неко лице коначном одлуком осуђено за кривично дјело и када је накнадно његова осуђујућа пресуда укинута, или је помиловано на основу тога што нова или новооткривена чињеница увјерљиво показује да је дошло до погрешне пресуде, лице

које је издржало казну као посљедицу такве осуђујуће пресуде добија накнаду у складу са законом или праксом одређене државе, осим ако се не докаже да му се може у потпуности или дјелимично приписати то што непозната чињеница није благовремено откривена.

Члан 4

Право да се не буде двапут суђен или кажњен у истој ствари

1. Никоме се не смије поново судити, нити се смије поново казнити у кривичном поступку у надлежности исте државе за дјело због кога је већ био правоснажно ослобођен или осуђен у складу са законом и кривичним поступком те државе.
2. Одредбе претходног става не спречавају поновно отварање предмета у складу са законом и кривичним поступком одређене државе, ако постоје докази о новим или новооткривеним чињеницама, или ако је у претходном поступку дошло до битне повреде која је могла да утиче на исход предмета.
3. Овај члан се не може дерогирати на основу члана 15 Конвенције.

Члан 5

Једнакост супружника

У вези с браком, у току брака и у случају његовог раскида супружници уживају једнака права и одговорности приватноправне природе у међусобном односу, као и у својим односима према дјечи. Овим чланом државе се не спречавају да предузимају оне мјере које су неопходне у интересу дјеце.

Члан 6

Територијална примјена

1. Свака држава може приликом потписивања или када депонује инструмент ратификације, прихватања или одобрења да одреди територију или територије на које се овај протокол примјењује и да наведе обим у коме се обавезује да се одредбе Протокола примјенују на тој територији или територијама.
2. Свака држава може било када након тога, путем изјаве упућене генералном секретару Савјета Европе, да прошири примјену овог протокола на било коју другу територију одређену у изјави. У погледу такве територије Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од два мјесеца од дана када генерални секретар прими такву изјаву.
3. Свака изјава учињена на основу претходна два члана може у погледу било које територије одређене у тој изјави да се повуче или измијени путем обавјештења упућеног генералном секретару. Повлачење или измјена изјаве има дејство од првог дана у мјесецу од дана протеча рока од два мјесеца од дана када генерални секретар прими такво обавјештење.
4. Изјава дата у складу са овим чланом сматра се као да је дата у складу са ставом 1 члана 56 Конвенције.

5. Територија било које државе на коју се примјењује овај протокол на основу ратификације, прихватања или одобрења и свака територија на коју се овај протокол примјењује на основу изјаве те државе на основу овог члана могу се сматрати одвојеним територијама у сврху упућивања на територију државе у члану 1.

6. Свака држава која је дала изјаву у складу са ставом 1 или 2 овог члана може било када након тога изјавити да прихвата за једну или више територија на које се изјава односи надлежност Суда да прима представке појединаца, невладиних организација или група појединаца како предвиђа члан 34 Конвенције, у вези са члановима од 1 до 5 овог протокола.

Члан 7

Однос према Конвенцији

У погледу високих страна уговорница одредбе чланова од 1 до 6 овог протокола сматрају се додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 8

Потпис и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе које су потписнице Конвенције. Он подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу. Држава чланица Савјета Европе не може да ратификује, прихвати или одобри овај протокол ако није претходно или истовремено ратификовала Конвенцију. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења се депонују код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 9

Ступање на снагу

1. Овај протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од два мјесеца од дана када је седам држава чланица Савјета Европе изразило свој пристанак да их овај протокол обавезује у складу са одредбама члана 8.

2. У погледу сваке државе чланице која накнадно изрази свој пристанак да је овај протокол обавезује, Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од два мјесеца од дана када је депонован инструмент ратификације, прихватања или одобрења.

Члан 10

Функције депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета Европе о:

- а) сваком потпису,
- б) депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања или одобрења,
- ц) сваком датуму ступања на снагу овог Протокола у складу са члановима 6 и 9,
- д) свакој другој радњи, обавјештењу или изјави која се односи на овај Протокол.

Као потврда томе су доље потписана и с тим циљем прописно овлашћена лица и потписала овај протокол.

Сачињено у Стразбуру, 22. новембра 1984. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архив Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставља овјерене преписе свакој држави чланици Савјета Европе.

ПРОТОКОЛ БРОЈ 12

уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода

Рим, 4. новембар 2000. године

Државе чланице Савјета Европе, потписнице овог протокола,

Имајући у виду основни принцип да су сви људи једнаки пред законом и да имају право на једнаку заштиту закона;

Ријешене да предузму даље кораке ради унапређивања једнакости свих лица колективном примјеном опште забране дискриминације путем Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, потписане у Риму 4. новембра 1950. године (у даљњем тексту: Конвенција);

Потврђујући да принцип недискриминације не спречава државе потписнице да предузимају мјере ради унапређивања пуне и дјелотворне једнакости под условом да постоји објективно и разумно оправдање за такве мјере,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Општа забрана дискриминације

1. Уживање сваког права које закон предвиђа мора да се обезбиједи без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност с националном мањином, имовина, рођење или други статус.
2. Јавне власти не смију ни према коме вршити дискриминацију по било ком основу као што су они поменути у ставу 1.

Члан 2

Територијална примјена

1. Свака држава може приликом потписивања или када депонује инструмент ратификације, прихватања или одобрења, одредити територију или територије на којима се примјењује овај протокол.
2. Свака држава може било када касније, путем изјаве упућене генералном секретару Савјета Европе, да прошири примјену овог протокола на било коју другу територију одређену у изјави. У погледу такве територије Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од три мјесеца од дана када генерални секретар прими такву изјаву.
3. Свака изјава учињена на основу претходна два става може у погледу било које територије одређене у тој изјави да се повуче или измијени путем обавјештења упућеног генералном секретару. Повлачење или измјена има дејство од првог дана у мјесецу

од дана протеча рока од три мјесеца од дана када је генерални секретар примио обавјештење.

4. Изјава дата у складу са овим чланом сматра се као да је дата у складу са ставом 1 члана 56 Конвенције.

5. Свака држава која је дала изјаву у складу са ставом 1 или 2 овог члана може било када након тога изјавити да прихвата за једну или више територија на које се изјава односи надлежност Суда да прима представке појединаца, невладиних организација или група појединаца како предвиђа члан 34 Конвенције, у вези с чланом 1 овог протокола.

Члан 3

Однос према Конвенцији

Одредбе чланова 1 и 2 овог протокола сматрају се међу државама странама уговорницама додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 4

Потпис и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе које су потписнице Конвенције. Он подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу. Држава чланица Савјета Европе не може да ратификује, прихвати или одобри овај протокол ако није претходно или истовремено ратификовала Конвенцију. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења се депонују код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 5

Ступање на снагу

1. Овај протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од три мјесеца од дана када је десет држава чланица Савјета Европе изразило свој пристанак да их овај протокол обавезује у складу са одредбама члана 4.

2. У погледу сваке државе чланице која накнадно изрази свој пристанак да је овај протокол обавезује, Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од три мјесеца од дана када је депонован инструмент ратификације, прихватања или одобрења.

Члан 6

Функције депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета Европе о:

- а) сваком потпису,
- б) депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања или одобрења,
- ц) сваком датуму ступања на снагу овог Протокола у складу с члановима 2 и 5,

д) свакој другој радњи, обавјештењу или саопштењу у вези с овим протоколом.

Као потврда томе су доље потписана и с тим циљем прописно овлашћена лица и потписала овај Протокол.

Сачињено у Риму, 4. новембра 2000. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архив Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставља овјерене преписе свакој држави чланици Савјета Европе.

ПРОТОКОЛ БРОЈ 13

уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода о укидању смртне казне у свим околностима

Вилнус, 3. мај 2002. године

Државе чланице Савјета Европе, потписнице овог протокола,

Увјерене да је право свакога на живот основна вриједност у демократском друштву и да је укидање смртне казне од суштинске важности за заштиту овог права, као и за потпуно признавање урођеног достојанства свих људских бића;

Желећи да ојачају заштиту права на живот, загарантованог Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода потписаном у Риму 4. новембра 1950. године (у даљњем тексту: Конвенција);

Имајући у виду да Протокол број 6 уз Конвенцију, који се односи на укидање смртне казне, потписан у Стразбуру 28. априла 1983. године, не искључује смртну казну за дјела почињена у вријеме ратног стања или стања непосредне ратне опасности;

Ријешене да предузму одлучујући корак ради укидања смртне казне у свим околностима,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Укидање смртне казне

Смртна казна се укида. Нико се не смије осудити на такву казну или погубити.

Члан 2

Забрана дерогације

Одредбе овог протокола не смију се дерогирати на основу члана 15 Конвенције.

Члан 3

Забрана резерви

На одредбе овог протокола не могу се стављати резерве на основу члана 57 Конвенције.

Члан 4

Територијална примјена

1. Свака држава може приликом потписивања, или када депонује инструмент ратификације, прихватања или одобрења, да одреди територију или територије на које се овај протокол примјењује.
2. Свака држава може било када након тога, путем изјаве упућене генералном секретару Савјета Европе, да прошири примјену овог протокола на било коју другу територију

означену у изјави. У погледу такве територије Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од три мјесеца од дана када генерални секретар прими такву изјаву.

3. Свака изјава учињена на основу претходна два става може у погледу било које територије означене у тој изјави да се повуче или измијени путем обавјештења упућеног генералном секретару. Повлачење или измјена изјаве има дејство од првог дана у мјесецу од дана протеча рока од три мјесеца од дана када је генерални секретар примио такво обавјештење.

Члан 5

Однос према Конвенцији

Одредбе чланова од 1 до 4 овог протокола сматрају се међу државама странама уговорницама, додатним члановима Конвенције и све одредбе Конвенције примјењују се у складу с тим.

Члан 6

Потпис и ратификација

Овај протокол је отворен за потпис државама чланицама Савјета Европе које су потписнице Конвенције. Он се ратификује, прихвата или одобрава. Држава чланица Савјета Европе не може да ратификује, прихвати или одобри овај протокол ако није претходно или истовремено ратификовала Конвенцију. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења се депонују код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 7

Ступање на снагу

1. Овај протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од три мјесеца од дана када је десет држава чланица Савјета Европе изразило свој пристанак да их овај протокол обавезује у складу са одредбама члана 6.

2. У погледу било које државе чланице која накнадно изрази свој пристанак да је овај протокол обавезује, Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу од дана протеча рока од три мјесеца од дана када је депонован инструмент ратификације, прихватања или одобрења.

Члан 8

Функције депозитара

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета Европе о:

- а) сваком потпису,
- б) депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања или одобрења,
- ц) сваком датуму ступања на снагу овог Протокола у складу са члановима 4 и 7,
- д) свакој другој радњи, обавјештењу или саопштењу у вези с овим Протоколом.

Као потврда томе су доље потписана и с тим циљем прописно овлашћена лица и потписала овај протокол.

Сачињено у Вилнусу, 3. маја 2002. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се депонује у архив Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставља овјерене преписе свакој држави чланици Савјета Европе.

ПРОТОКОЛ БРОЈ 15²

о измјенама и допунама Конвенције за заштиту људских права и основних слобода

Преамбула

Државе чланице Савјета Европе и друге високе стране уговорнице Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, која је потписана у Риму 4. новембра 1950. године (у даљем тексту: Конвенција), потписнице овог протокола;

Имајући у виду декларацију која је усвојена на Конференцији на високом нивоу о будућности Европског суда за људска права, која је одржана у Брајтону 19. и 20. априла 2012. године, као и декларације усвојене на конференцијама одржаним у Интерлакену 18. и 19. фебруара 2010. године и Измиру 26. и 27. априла 2011. године;

Имајући у виду Мишљење број 283 (2013) које је усвојила Парламентарна скупштина Савјета Европе 26. априла 2013. године;

С обзиром на потребу да се Европском суду за људска права (у даљем тексту: Суд) омогући да и даље задржи своју кључну улогу у заштити људских права у Европи,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

Додаје се нова одредба на крају Преамбуле Конвенције, која гласи:

„Потврђујући да високе стране уговорнице, у складу с принципом супсидијарности, имају првенствену одговорност да обезбиједи права и слободу прописане овом конвенцијом и њеним протоколима, те да при томе уживају слободу процјене која подлијеже надзору Европског суда за људска права успостављеног овом конвенцијом (...).”

Члан 2

1. У члану 21 Конвенције додаје се нови став 2, који гласи:

„Кандидати морају бити млађи од 65 година на дан до ког је Парламентарна скупштина захтијевала да јој се достави листа од три кандидата, у складу с чланом 22.”

2. Ставови 2 и 3 члана 21 Конвенције постају ставови 3 и 4 члана 21.

3. Став 2 члана 23 Конвенције се брише. Ставови 3 и 4 члана 23 постају ставови 2 и 3 члана 23.

Члан 3

У члану 30 Конвенције бришу се ријечи „изузев када се томе противи једна од странака у спору”.

---

² Усвојен у јуну 2013. године. Још увијек није ступио на снагу.

Члан 4

У члану 35 став 1 Конвенције ријечи „у року од шест мјесеци” замјењују се ријечима „у року од четири мјесеца”.

Члан 5

У члану 35 став 3 тачка б. Конвенције бришу се ријечи „с тим да се апликација не може одбацили по овом основу уколико случај није претходно с дужном пажњом размотрио домаћи суд”.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 6

1. Овај протокол отворен је за потписивање високим странама уговорницама Конвенције које могу да изразе свој пристанак да буду обавезане:

- а) потписом без резерве у погледу ратификације, прихватања или одобрења, или
- б) потписом који подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу након ког слиједи ратификација, прихватање, односно одобрење.

2. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења похрањују се код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 7

Овај протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу који наступа након истека тромјесечног периода од дана када су све високе стране уговорнице Конвенције изразиле свој пристанак да их овај протокол обавезује у складу с одредбама члана 6.

Члан 8

1. Измјене и допуне из члана 2 овог протокола примјењују се само на кандидате на листама које су високе стране уговорнице поднијеле Парламентарној скупштини на основу члана 22 Конвенције након ступања на снагу овог протокола.

2. Измјена из члана 3 овог протокола не примјењује се ни на један поступак који је у току и у ком је једна од странака приговорила, прије него што је овај протокол ступио на снагу, на приједлог вијећа Суда да уступи надлежност Великог вијећу.

3. Члан 4 овог протокола ступа на снагу шест мјесеци након ступања на снагу Протокола. Члан 4 Протокола не примјењује се на оне апликације за које је донесена коначна одлука у смислу члана 35 став 1 Конвенције прије ступања на снагу члана 4 овог протокола.

4. Све друге одредбе овог протокола примјењују се од дана његовог ступања на снагу, у складу с одредбама члана 7.

Члан 9

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава све државе чланице Савјета Европе и остале високе стране уговорнице Конвенције о:

- а) сваком потпису,
- б) похрањивању инструмента ратификације, прихватања или одобрења,
- ц) датуму ступања на снагу овог Протокола у складу с чланом 7 и
- д) сваком другом акту, обавјештењу или саопштењу у вези с овим Протоколом.

Потврђујући наведено, потписани, прописно овлашћени за ту сврху, потписали су овај протокол.

Сачињено у Стразбуру, 24. јуна 2013. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста једнако вјеродостојна, у једном примјерку који се похрањује у архив Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставиће овјерене копије свакој држави чланици Савјета Европе и другим високим странама уговорницама Конвенције.

ПРОТОКОЛ БРОЈ 16³

уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода

Преамбула

Државе чланице Савјета Европе и друге високе стране уговорнице Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, која је потписана у Риму 4. новембра 1950. године (у даљем тексту: Конвенција), потписнице овог Протокола;

Имајући у виду одредбе Конвенције, а посебно члан 19 којим се успоставља Европски суд за људска права (у даљем тексту: Суд);

С обзиром на то да ће проширење надлежности Суда да пружа савјетодавна мишљења даље ојачати међусобне односе између Суда и домаћих органа, те тиме оснажити примјену Конвенције, у складу с принципом супсидијарности;

Имајући у виду Мишљење број 285 (2013) које је Парламентарна скупштина Савјета Европе усвојила 28. јуна 2013. године,

Споразумјеле су се о сљедећем:

Члан 1

1. Највиши судови и трибунали високе стране уговорнице, како је предвиђено у складу с чланом 10, могу затражити од Суда савјетодавна мишљења о начелним питањима у вези с тумачењем или примјеном права и слобода дефинисаних Конвенцијом или њеним протоколима.
2. Суд или трибунал који тражи мишљење може затражити савјетодавно мишљење само у контексту предмета који се води пред њим.
3. Суд или трибунал који тражи мишљење навешће разлоге свог захтјева и доставиће релевантно правно и чињенично стање предмета који је у току.

Члан 2

1. Вијеће од пет судија Великог вијећа одлучиће да ли да прихвати захтјев за савјетодавно мишљење имајући у виду члан 1 Вијеће ће навести разлоге за свако одбијање да прихвати захтјев.
2. Ако вијеће прихвати захтјев, Велико вијеће ће донијети савјетодавно мишљење.
3. Вијеће и Велико вијеће, како су наведени у претходним ставовима, укључиће по службеној дужности судију изабраног за високу страну уговорницу из које је суд или трибунал који тражи мишљење. Ако таквог судије нема, или ако тај судија није у могућ-

---

³ Усвојен у октобру 2013. године. Ступио на снагу 1. августа 2018. године у односу на десет држава чланица које су га потписале и ратификовале (Албанија, Јерменија, Естонија, Финска, Француска, Грузија, Литванија, Сан Марино, Словенија и Украјина).

ности да учествује у раду вијећа, лице које предсједник Суда изабере са списка који је та страна уговорница унапријед доставила учествоваће у раду вијећа у својству судије.

Члан 3

Комесар за људска права Савјета Европе и висока страна уговорница из које је суд или трибунал који тражи савјетодавно мишљење имају право да доставе писане коментаре и да учествују у расправи. Предсједник Суда може, у интересу исправног поступања, позвати било коју другу високу страну уговорницу или лице да, такође, доставе писане коментаре или учествују у расправи.

Члан 4

1. За савјетодавна мишљења даје се образложење.
2. Ако савјетодавно мишљење не представља, у цјелини или дјелимично, једногласно мишљење судија, сваки судија има право да достави издвојено мишљење.
3. Савјетодавна мишљења достављају се суду или трибуналу који их је затражио и високој страни уговорници из које је тај суд или трибунал.
4. Савјетодавна мишљења се објављују.

Члан 5

Савјетодавна мишљења нису обавезујућа.

Члан 6

Међу високим странама уговорницама одредбе чланова од 1 до 5 овог протокола сматраће се додатним члановима Конвенције, а све одредбе Конвенције примјењиваће се сходно томе.

Члан 7

1. Овај протокол отворен је за потписивање високим странама уговорницама Конвенције које могу да изразе свој пристанак да буду обавезане:
  - а) потписом без резерве у погледу ратификације, прихватања или одобрења, или
  - б) потписом који подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу након ког слиједи ратификација, прихватање, односно одобрење.
2. Инструменти ратификације, прихватања или одобрења похрањују се код генералног секретара Савјета Европе.

Члан 8

1. Овај протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу који наступа након истека тромјесечног периода од дана када десет високих страна уговорница Конвенције изрази сагласност да их овај протокол обавезује у складу с одредбама члана 7.

2. У вези с високом страном уговорницом Конвенције која накнадно изрази сагласност да је он обавезује, овај протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу који наступа након истека тромјесечног периода од дана када та страна изрази своју сагласност да буде обавезана овим протоколом у складу с одредбама члана 7.

Члан 9

У вези с одредбама овог протокола, не могу се стављати резерве на основу члана 57 Конвенције.

Члан 10

Свака висока страна уговорница Конвенције у вријеме потписивања или приликом похрањивања инструмената ратификације прихватања или одобрења изјавом упућеном генералном секретару Савјета Европе наводи судове или трибунале које одређује у сврху члана 1 став 1 овог протокола. Та изјава може се накнадно измијенити било када и по истом поступку.

Члан 11

Генерални секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета Европе и друге високе стране уговорнице Конвенције о:

- а) сваком потпису,
- б) похрањивању инструмента ратификације, прихватања или одобрења,
- ц) датуму ступања на снагу овог Протокола у складу с чланом 8;
- д) свакој изјави датој у складу с чланом 10 и
- е) сваком другом акту, обавјештењу или саопштењу у вези с овим Протоколом.

Потврђујући наведено, потписани су, прописно овлашћени за ту сврху, потписали овај протокол.

Сачињено у Стразбуру 2. октобра 2013. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста једнако вјеродостојна, у једном примјерку који се похрањује у архив Савјета Европе. Генерални секретар Савјета Европе доставља овјерене примјерке свакој држави чланици Савјета Европе и другим високим странама уговорницама Конвенције.